

Šifra kandidata:

--

Državni izpitni center

PREDMATURITETNI PREIZKUS

SLOVENŠČINA

≡ Izpitna pola 1 ≡

Šolski esej (najmanj 600 besed)

Sreda, 5. marec 2025 / 120 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:

Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.

Priloga z izhodiščnim besedilom za razlagalni/interpretativni esej in konceptna lista so na perforiranih listih, ki jih kandidat pazljivo iztrga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpitna pola vsebuje navodila za razpravljalni in razlagalni/interpretativni esej. Esaj naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50.

V preglednici zaznamujte izbrani esej z "x".

1.	2.

Pišite v izpitno polo z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Pišite čitljivo in skladno s pravopisnimi pravili, vendar ne samo z velikimi tiskanimi črkami. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljiv esej bo ocenjen z 0 točkami. Osnutek eseja pišite na konceptna lista. Osnutek se pri ocenjevanju ne upošteva.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 20 strani, od tega 1 prazno.

V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite. V sivo polje ne pišite.

L

Konceptni list

L

Konceptni list

Priloga k izpitni poli 1 (M250-103-1-1)**Drago Jančar: In ljubezen tudi** (odlomek)

Drago Jančar: In ljubezen tudi. Ljubljana: Beletrina, Mladinska knjiga, 2024. 273–277.

Zaslišal je glasove in v hipu planil iz postelje. Iskal je obleko, v motnjavi, ki jo je imel v glavi, ni opazil, da je zaspal v uniformi in s škornji na nogah. Pod odprtim oknom sta šla proti parku zaljubljenca, držala ga je čez pas in se smejala. Najbrž gresta iz kina in si pripovedujeta o filmu, ki sta ga gledala. Pogledal je na uro, bila je dve zjutraj, nista šla iz kina. Ali pa sta šla iz kina in potem k njemu v študentsko sobico, zdaj jo spremlja domov. Kakor sta šla nekoč s Sonjo iz kina, zdavnaj nekoč. Na mizi je ležala škatla z njenimi pismi. Čez drevesa je potegnil piš toplega vetra, deževalo bo. Prižgal je luč in jemal pisma iz škatle. V grlu ga je stiskalo, njena pisava, verzi, angel moj, angel tvoj, črke so mu migetale pred očmi, veter, noč. Pokril je škatlo in spravil pismo v žep. Zaklenil je vrata in odšel proti kostanjevemu drevoredu. Tam stoji in gleda, ali se bo prižgala luč.

Vedel je, da se ne bo prižgala. Tisto sramežljivo dekle, ki je neko davno noč, ko sta za hip zaspala, odprla oči in vprašala, ali je spala z odprtimi usti. Kadar spim z odprtimi usti, mi iz ust teče slina, sram me je. Kje je zdaj, kam jo je odneslo zlo, ki je zdivjalo nad našimi glavami in nas dvignilo in razmetalo na vse konce? Čas bi bil, da se divjanje zaustavi, da se v Sonjinem oknu prižge luč, da sta si blizu, čisto blizu, da drug drugega varujeta pred listi, ki zlobno tolčejo ob stekla, da pride še enkrat pomlad in gresta na Urbana. Da potihne ta veter zla, ki še zmeraj vleče čez vrhove dreves, buči, divja, poletna nevihta bo.

Zlo se ne zaustavi kar tako, še dolgo divja.

Šel bo na vojaško upravo in zahteval, da ga razrešijo. Če ga ne bodo, bo nekoga počil. Ali pa sebe. Razrešili ga bodo. Preselil se bo v Ljubljano in začel predavati na tehniški fakulteti. Doktoriral bo iz geodezije, postal bo ugleden profesor. Ob večerih se bo sestajal s tovariši iz hoste, obujali bodo spomine na slavne dni. Šel bo v Trst in poiskal Katjušo. Poročila se bosta. Uredil bo, da bosta dobila veliko stanovanje, iz katerega so izselili kakega trgovca. Imela bosta lepe preproge in klavir, na katerega bo včasih Katjuša skušala zaigrati. Ne zna igrati, zna pa peti, še zmeraj rada poje. Sosedom njeno petje preseda, a molčijo, ne pritožujejo se, njen soprog je pomemben mož, velika živina, kot se reče, on ne poje, včasih razbija kozarce. To je takrat, kadar pride pozno domov in vpijeta drug na drugega. Tudi krožnike, sodeč po trušču, ki pogosto prihaja iz njenega stanovanja.

Njen glas je hripav, tudi Valentinu preseda njeno petje. Ni povsem trezen, do dveh zjutraj je sedel z borci pri Figovcu. Dopoldne ne pije, dopoldne je uglajen profesor, tudi kadar ima mačka. Zvečer pa ni mogoče drugače. Ne mara biti doma. Doma je Jadranka, ki je osamljena, poje in tolče po klavirju.

– Nimaš več glasu, ji reče.

– Da nimam? zakliče Jadranka, postavi roke v bok, zdaj je Katjuša in na ves glas zapoje, *prišla je na strmi breg Katjuša*.

– Molči že, zavpije Valentin.

Nima je več rad. Jo je sploh kdaj imel rad? Nekoliko že, ko so cvetele breze. Zdaj pa Jadranka cele dneve sedi doma in govori, da ne prenese ljubljanske megle, odšla bo v Trst. Kar naprej kadi, pozna se ji na obrazu, lasje ji visijo čez oči, ko pride Valentin domov, ne povsem trezen, mu hoče zapeti. Ker noče, da poje, Jadranka reče, da je nima več rad, kar je res.

– Mene so vsi imeli radi, ponavlja.

Valentin gre v delovno sobo in odpre škatlo s Sonjinimi pismi. Pogosto jih bere.

Jadranka pride za njim.

– Tista pisma ti bom sežgala, reče.

– Samo poskusi, zavpije Valentin, pa te počim. V glavi mu odmeva, počí babo, počí babo.

– Nihče te ni maral, vpije Katjuša, mene so imeli vsi radi.

Ni res, da ga nihče ni maral, Sonja ga je imela rada, tu so njena pisma.

OBRNITE LIST.

– Tine, reče tiho Jadranka, noče se več prepirati, se spomniš, pela sem *kam greš, črnolaska*.

In tudi zapoje, tiho, mogoče bo Tine prisluhnil.

Valentin vstane in jo odrine skozi vrata, zaloputne vrata, obrne ključ.

– Zaljubljeni so bili vame, vsi so bili zaljubljeni, vpije z druge strani Jadranka, bila sem Katjuša.

Valentin stoji na drugi strani, oddihuje si.

– Kurba, momlja, pol brigade te je pofukalo. Najprej vsi zdravniki, potem pa pol brigade.

Saj ne misli tega, kar govori, samo njenega petja ne prenaša več.

V glavi se mu vrti, glas od nekod: počí babo, počí babo. Ob tla trešči poln kozarec, koščki stekla letijo po prostoru. *Da so padlih zvezd črepinje ... padlih zvezd črepinje ... pot za najine stopinje ...* Prekleti pesniki, prekleto življenje. Vrti se mu, nasloni se na steno. Nenadoma se umiri, od tega treska, od pogleda na razdejanje v sobi.

Dolgo gleda črepinje, čez čas se skloni in jih začne pobirati. Ne mara, da bi se porezal, ko bo ponoči vstal. In zjutraj ga čaka predavanje, študentje ga imajo radi, radi poslušajo, ko jim govori, da zemlja ni okrogla, ampak je geoid. Za nas geodete pravzaprav elipsoid.

Jadranka sede h klavirju, glasno tolče po njem, C1, C1, C1, potem tiho in dolgo poje *Dime dónde vas morena*, zmeraj znova.

Tako bo živel, pod oblakom, ki se bo zaustavil nad Ljubljano.

A zdaj ga vidimo, kako stoji v kostanjevem drevoredu in čaka, da se bo v Sonjinem oknu prižgala luč.

1. RAZPRAVLJALNI ESEJ

ČLOVEK MED UDARCI IN VERZI?

Na postelji je sedel Polde. Z robčkom si je brisal curek krvi, ki mu je mezel izpod las čez sence. Tepli so ga. Ob njem je stal čokat mladenič z gostimi obrvmi. Imel je zavihane rokave, v rokah je držal debelo palico, toporišče sekire ali nekega mlinarskega orodja. Ta ga je tepel. Polde je gledal predse in odkimaval, kakor da ne razume, kaj se dogaja. Če on ne razume, kako naj razume Valentin.

(D. Jančar: *In ljubezen tudi*)

Poezija je postala pomembnejša od geodezije in medicine, pisma so potovala med Gradcem in Ljubljano, polna poetičnih pasaž, postajala sta antologija citatov svetovnega pesništva /.../.

Poezija premaga vse. Razen vojne.

(D. Jančar: *In ljubezen tudi*)

Predstavite tri prikaze nasilja v Jančarjevem romanu in ovrednotite njihov učinek. Primerjajte dve književni osebi glede na to, kako sta z njima povezani vlogi nasilneža ali/in žrtve. Pojasnite vlogo poezije v romanu. Presodite, ali je poezija kontrast nasilju tudi v sodobnem svetu.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 600 besed.

2. RAZLAGALNI/INTERPRETATIVNI ESEJ

Drago Jančar: In ljubezen tudi (odlomek)

Drago Jančar: *In ljubezen tudi*. Ljubljana: Beletrina, Mladinska knjiga, 2024. 273–277.

Umestite odlomek v celoten roman, tako da povzamete dogajanje, ki je pripeljalo do Valentinovega stanja v odlomku. Razložite notranjo zgradbo odlomka, tako da pri tem upoštevate spremembe Valentinovega razpoloženja. Izberite dve jezikovni in/ali slogovni sredstvi, ki po vašem mnenju najučinkoviteje prikažeta Valentinovo razpoloženje, in svojo izbiro utemeljite. Kakšen človek je postal Valentin po vojni? Na podlagi celotnega romana ovrednotite, kako prepričljivo je v odlomku prikazan Valentinov odnos do Sonje in Katjuše/Jadranke.

Pazite na jezik, zgradbo in slog svojega pisanja.
Esej naj obsega najmanj 600 besed.

Prazna stran

NASLOV IZBRANEGA ESEJA

[illegible]

[illegible]

L

[illegible]

[illegible]

[illegible]

L

[illegible]

L

[illegible]